

בכיר באוצר לנובל: "האיום לפנות לבית דין בינ"ל - פגיעה בריבונות"

בריון ארוך וסוער בוועדת הכלכלה טען בעלי דלק יצחק תשובה כי יש להפחית את התמלוגים על תגליות הגז. ח"כ שלי יחימוביץ' דרשה להפסיק לנהל "קרב מלוכלך" נגד העלאת התמלוגים

אני מוטרד מממד הזמן. כיום יש חברות אנרגיה מובילות באירופה שמנהלות מו"מ עם ממשלת לבנון במטרה לחתום על חוזים ל-10-15 שנה לאספקת גז. השאלה היא אם יש לנו זמן לבזבז על ועדות ובתי משפט"

יוסי פלו

מאת צבי זרחיה ואבי בר-אלי

« הקרב על העלאת תמלוגי הגז הסעיר אתמול את ועדת הכלכלה, שבנספח לדיון מיוחד בסוגיה. אף שהבנסת נמצאת בפגרה, לדיון הגיעו 17 ח"כים, מרוב המישה שכלל אינם חברים בוועדה. בדיון לא התקבלו החלטות מעשיות, מאחר שהמלצותיה של ועדת ששינסקי לבחינת תמלוגי הגז עדיין לא גובשו. במהלך הדיון גלשו הרוברים מהנושא העיקרי ועברו לזיכוכים פוליטיים, להתרעות ולאיומים מפני השלכות אפשריות של העלאת התמלוגים, כמו בריחה של משקיעים זרים ועיכוב בהפקת גז מקומי - בזמן שלבנון מקדמת קידוחים לגילוי גז בסיוע איראן והחיובאללה. גם פעילותם של ארגונים אורחיים התומכים בהעלאת התמלוגים כמו הקרן החדשה לישראל הוזכרה בדיון. "אני לא מבין על מה מדברים פה", קרא ח"כ רב חנין (חד"ש). "הצינור בבית מבוכלב. מדברים פה על הקרן החדשה, על תורים ללחם ועל טילים איראניים. אבל הנושא האמיתי הוא הרבה כסף שיכול להגיע למדינה, כשגם היוזמים יקבלו רווחים יפים מאוד. הגדלת החלק של המדינה בקבלת תמלוגים היא מתבקשת".

נובל תאייחת

"אם זכויותיה של נובל יופרו, הממשל בארה"ב יצטרך להחליט

אם לפעול מטעם החברה ולדרוש פיצוי מישראל. מחלוקת כזו תידון בבית דין הבינלאומי באירופה", אמר פרופ' אברהם סופר, שהופיע מטעם נובל אנרג'י בריון. סופר טען כי שינוי גובה התמלוגים וההסכם יפגע במערכת היחסים בין ישראל לארה"ב. "נובל הסתמכה על הזמנה מפורשת והבטחות בהשקעה של מיליארדים במיזם שסיכוייו להצליח היו גבוהים", הוא אמר בשיבה. "אני לא צריך להגיד כמה מצער זה יהיה אם בנות ברית כסדר גורל של ישראל וארה"ב יאלצו לפתור בעיות כאלה בבית הדין".

תשובה רינז עניין

בריון השתתפו נציגים נוספים של חברות הגז, בהם יצחק תשובה, בעל השליטה בקבוצת דלק, שריכוז התעניינות רבה. תשובה הגיע לשיבה באיחור של שעה יחד עם רעייתו חיה, שישבה מאחוריו. בנאום שהקריא מהנייר הוא התריע: "חשוב שהמדינה תכבד הסכמים כדי שמשקיעים יבואו לישראל. פגיעה בהסכמים קיימים תבריא משקיעים. אני מצפה מהוועדה לתת גיבוי ליצרני הגז הישראליים". תשובה הוסיף כי יש לוכוד שלצורך מימון פרויקט הפקת הגז נדרשות השקעות של גופים זרים. לרבריו, "בנקים זרים הוריעו שבלי יציבות, וראות, אמינות להשקיע בפרויקטים מסוג זה". תשובה מחה על האפליה בינו לבין יבואני הגז ממזרים. "לספקי הגז המצרי העניקה המדינה פטור ממס ל-20 שנה. האם יעלה על הדעת שבמקום לעודד תוצרת ישראלית, תהיה אפליה בין שני ספקים? אנו נדרשים לשלם כ-50%

שר האוצר, יובל שטייניץ, השהה כעת בארה"ב לקראת ועידת קרן המטבע, אמר אתמול בהתייחסו לדיון: "חברי הוועדה צריכים להתאזר בסבלנות עד לסיום עבודתה של הוועדה והם יווכחו לדעת כי שהזמן הארוך שהוועדה יושבה על המרובה היה שווה את ההמתנה". שטייניץ אף הוסיף עקיצה מרוממת לכיוונו של השר יוסי פלו שנטל חלק בדיון,

"נאיום יש טעם לפגם"

ההושה כעת בארה"ב לקראת ועידת קרן המטבע, אמר אתמול בהתייחסו לדיון: "חברי הוועדה צריכים להתאזר בסבלנות עד לסיום עבודתה של הוועדה והם יווכחו לדעת כי שהזמן הארוך שהוועדה יושבה על המרובה היה שווה את ההמתנה". שטייניץ אף הוסיף עקיצה מרוממת לכיוונו של השר יוסי פלו שנטל חלק בדיון,

"האיראנים לוקחים חסות על לבנון, והכספים שיתקבלו מכך יופנו כנגד מדינת ישראל". מנכ"ל דלק אנרגיה, גרעון תדמור, השיב לתביעות הח"כים להעלות את התמלוגים בשאלה "אם המדינה באמת נותנת תנאים פיקטאליים יוצאים מן הכלל, כיצד זה שמ-2009, פרט לתמ"ר, שהיתה תגלית יוצאת מן הכלל, שום חברה לא מגיעה לישראל ועומדת בתור לקבל רישיונות?" תדמור הוסיף כי "בישראל יש מצב גיאופוליטי מיוחד: מרובר במים עמוקים, ובמכלול סיכונים. ונובל כאן לבר. פרויקט הנחת הצינור ידרוש 4,000 עובדים. בעזרתו ניתן יהיה לשפר אזורים שלמים בישראל".

תמלוגים, מסי חברות, מס קנייה ומע"מ. לא ניתן להתחרות באופן שוויוני והוגן עם אפליה שכזו". תשובה הציע לוועדת ששינסקי להקים גוף מיוחד שיבדוק את עניין התמלוגים, ויקבע תנאים והים עבור כל ספקי הגז: "אני מבקש שהוועדה תמליץ להקים צוותי עבודה שיעבדו עם המשקיעים הזרים ומקומיים. מדינה שלא מכבדת התחייבויות גורמת לחוסר אמינות ויציבות שהם האויב הגדול ביותר". עוד טען תשובה כי יש להפחית את שיעור התמלוגים על חברות הגז והנפט ל-6%. "אם חס וחלילה לא נחשוב מהר ולא נעשה את מה שצריך לעשות, ספק אחר יתפוס את השוק האירופי", הוא התריע, והוסיף כי סוריה, איראן ולבנון עשויות לתפוס את מקומה של ישראל כספקיות גז לאירופה:

"תונ"ל נובל: "אני לא יודע לאן פונה שוק הגז"

בקירוח האקספלורציה במבנה, שסייר את האיי וראות באשר לשאלה אם קיים גז טבעי בלווייתן. דוידסון הרגיש כי קיים סיכוי גבוה מאוד של 50% למציאת גז טבעי במבנה בהיקף של TCF 16 (טריליון רגל מעוקב). תוצאות הקירוח צפויות להגיע עד לסוף השנה. ערן יונגר, אנליסט האנרגיה של מגדל שר קי הון, אמר בעקבות דברי דוידסון כי "האסדה ללווייתן צפויה להגיע ב-11 באוקטובר. מדברי דוידסון ניתן ללמוד דבר אחר - כשמתחילים על נובל, ולא רק על ההשקעה שלה בישראל, אפשר לראות את האכיזיות ואת כדאיות ההשקעה של קבוצת דלק במניות נובל".

ליאור זור

"אני לא יודע לאן פונה שוק הגז הט" בעי הישראלי. בכל פעם שאני מוכנב את גבי אני מוצא עוד לקוחות שמעוניינים לרכוש את הגז שלנו", אמר מנכ"ל נובל אנרי ג'י, צ'ארלס דוידסון, בכנס האנרגיה של חברת ג'ונסון אנד וויס. "שוק הגז הטבעי הישראלי גדל ככל שאנח נו מתקדמים, ואנו רואים נטייה חולכת וגוברת לכך שהגז הטבעי יחליף את הפחם בייצור חשמל. המשק הישראלי מתחיל להפנים שיש גז ומתחיל להפנים את השינויים בצריכה", הוסיף. דוידסון אמר כי בעוד כשבוע מתכננת השר תפות בלווייתן - נובל אנרג'י (40%), דלק קידור'ים (22.5%), אכנר (22.5%) ורציו (15%) - להחל

"הגז המצרי מחוייב בתמלוגים ברמה של 75%"

לכן", בהקשר להעלאת הכנסות המדינה מתגליות הגז. בתגובה, שיגר סגן נשיא מרחב, ר"ר נמרוד נוביק, מכתב נועם ליו"ר הוועדה, וטען כי הטעי נות "חסרות שחר ומבוססות על בורות". לדברי נוביק, הטענה שלפיה הגז המצרי מופלה לטובה, היא "דמגוגיה וזלזול", כלשונו, שכן "EMG אינה נהנית מכל פטור או הטבה שאינם חלים על כל יצואן לישראל, וככל ייצואן, גם EMG משלמת מס למדינה ממנה היא מייצאת". עוד הוסיף נוביק: "כל עוד לא יחרגו התמלור גים במדינה מרמה של 75% - לא ימצא היצואן ממצרים ביתרון כלשהו בהשוואה למוכר הגז המור פק בתחומי ישראל".

אבי בר-אלי

טענתו של יצחק תשובה אתמול, לפיה לפני שלוש שנים העלתה מצרים את שיעור התמלוגים שנכחה והבריחה כתוצאה מכך משקיעים זרים, לא היתה מעולם - כך טועי נת קבוצת מרחב, השותפה הישראלית בספקית הגז המצרית EMG. לטענת הקבוצה, שבבעלות יוסי מיומן, מצרים מעולם לא שינתה את שיעור התמלוגים משום שהיא גובה את חלקה בגז הט" בעי באמצעות ניצול 75% מהגז המוסק. קבוצת מרחב נעדרה אתמול מן הדיון בוועדת הכלכלה, מאחר שלטענתה היא אינה צד לדיון שעוסק בגז ישראלי. ואולם במהלך הדיון הועלו טענות בדבר פטור ממס שלו וזכה לכאורה EMG, וכן טענה ל"הערפת הגז המצרי על פני גז כחול

26.48x31.33	32	עמוד 4	THE MARKER - הארץ	06/10/2010	24406932-0
אוניברסיטת בר איל - 80039					

שאלות ותשובות

עידו באום

איום סרק של נובל

« האיום בהגשת תביעה בינלאומית נגד ישראל שהשמיעו אתמול נציגי חברת נובל אנרג'י בעת הדיון בכנסת על תמלוגי הגז הוא איום סרק. נציגי נובל טענו כי שינוי מדיניות התמלוגים יגרום להם לבקש מממשלת ארה"ב להגיש נגד ישראל תביעה לבית הדין הבינלאומי בהאג. לטענתם, ניתן להגיש תביעה כזו בהסתמך על אמנת הידידות בין ישראל לארה"ב. האמת היא שהסיכוי לכך אפסי.

האם אמנת הידידות בין ישראל לארה"ב תקינה וזכות תביעה במקרה של העלאת תמלוגי הגז הנגבים הנובל אנרג'י?

אמנת הידידות נחתמה בשנות ה-50. כלומר, גילה של אמנת הידידות בערך כגילוי של חוק הנפט המיושן מ-1951, שכיום נדונה האפשרות לשנותו. האמנה מנוסחת באופן כללי ומבטיחה יחס הוגן בין שתי המדינות במכלול נושאים המוגדר בכלליות. האמנה אינה מקנה זכויות תביעה מפורשות ובוודאי לא את הזכות המפורשת לתבוע על שינוי תמלוגי הגז.

ואם חברת נובל אנרג'י תרצה להגיש תביעה לבית הדין הבינלאומי בכל זאת?

נובל לא יכולה להגיש תביעה לבית הדין הבינלאומי בהאג, כי רק מדינות יכולות להגיש תביעה כזו. אנשי נובל טענו כי הם יפעלו להביא לכך שארה"ב תגיש את התביעה, אך הסיכוי לכך קלוש ביותר. פרופ' אריה רייך, דיקן בית הספר למשפטים של אוניברסיטת בר אילן ומומחה לסחר בינלאומי מסביר: "לבית הדין הבינלאומי בהאג אין סמכות שיפוט מחייבת כלפי ישראל או ארה"ב. אמנם ארה"ב הסכימה בעבר להתריין בפני בית הדין, אבל היא חזרה בה מהחתימה כזו".

פרופ' אריה רייך, דיקן בית הספר למשפטים של אוניברסיטת בר אילן: "לבית הדין הבינלאומי בהאג אין סמכות שיפוט כלפי ישראל או ארה"ב"

הדין הבינלאומי בהאג בלי שניתנה הסכמה להתריין בפניהם. בית הדין הבינלאומי אמנם הוקם על ידי האו"ם וכל המדינות החברות באו"ם חברות גם בו, אבל חברות אינה נחשבת להסכמה להתריין בפני בית הדין. בית הדין בהאג הוא אותו בית דין שנתן בשעתו את חוות הדעת בעניין חוקיות הקמת גדר ההפרדה. בניגוד להתריינות בין שתי מדינות, שהיא הליך שתוצאותיו מחייבות את הצדדים, בית הדין רשאי לתת חוות דעת לבקשת אורגן בינלאומי כמו מועצת הביטחון של האו"ם - אבל חוות הדעת הזאת אינה מחייבת. כמו כן, מדינה בודדת כמו ארה"ב אינה יכולה לבקש חוות דעת כזו אלא רק ארגון בינלאומי.

האם חשקיעים זרים אינם יכולים להתגונן מכני שינויי חוק לרעתם?

קיימות אמנות בינלאומיות שנועדו במפורש להגנה על משקיעים חלק מהן מקנות זכות תביעה לחברות עצמן ולא רק למדינות) לתבוע את המדינה שבה בוצעה ההשקעה, אם המדינה פועלת באופן שפוגע במשקיעים. אמנות כאלה שימשו כסיס להגשת תביעות נגד ונצואלה, לאחר שנשיאה הלאים את הפקת הנפט במדינתו. לישראל אין אמנה כזו עם ארה"ב, והעובדה שאנשי נובל אנרג'י נזקקים לאמנת הידידות הנושנה כדי לאיים בתביעה מעידה יותר מכל על חולשת האיום.

תצלום מסטיין

תצלום אמיל סלמן

מזהירים אותנו מפופוליזם, אבל אותי מבחיד יותר הטייקונים. חובתנו היא לדאוג לעם. הטייקונים יודעים היטב לדאוג לעצמם. לא נשאר מומחה שלא כתב להם חוות דעת. לא נשאר ספין שלא תפס כותרות ראשיות"

נחל שאהה

אם לא הייתם מטרפדים לפני 10 שנים את ההצעה להעלאת התמלוגים, היינו כיום עם חוק מוסדר, אז אל תגידו: 'מדוע אתם פועלים במהירות?' - יש גבול למניפולציות שאפשר לעשות עם המציאות"

שלי יחימוביץ'

פעילות חתרנית נגד המדינה. ח"כ כרמל שאמה (הליכוד) אמר: "מזהירים אותנו מפופוליזם, אבל אותי מפחידים יותר הטייקונים. חובתנו היא לדאוג לעם. הטייקונים יודעים היטב לדאוג לעצמם. לא נשאר מומחה שלא כתב להם חוות דעת. לא נשאר ספין שלא תפס כותרות ראשיות בעיתון. אבל עוד לא נמצאה העוגה שאפשר לאכול אותה והיא תישאר שלמה".

מהקצין החדשה לישראל נמסר בתגובה לדיון: "אנו מצרים על כך שיו"ר ועדת הכלכלה בחדר להסית נגד הקצין במקום לדון באופן ענייני ומקצועי בנושא כה קריטי כמו מדיניות האנרגיה של ישראל. נראה כי פופוליזם הוא מפלטו של אקונים, שפועל בניגוד לאינטרס של כלל הציבור ובוחר לתקוף את ארגוני החברה האזרחית".

לתת סקירה ביטחונית על השלכות מעורבותה של איראן בקירוחי גז בלבנון, אמר: "אני מוטרד מממד הזמן. כיום יש חברות אנרגיה מובילות באירופה שמנהלות מ"מ עם ממשלת לבנון במטרה לחתום על חוים ל-10-15 שנה לאספקת גז". פלד הוסיף "אם יתגלה גז בלבנון, יהיה למדינה תודים מזומנים גדול. השאלה היא אם יש לנו זמן לבזבז על ועדות ובתי משפט".

גם ח"כ אנטסטיה מיכאלי (ישראל ביתנו) התייחסה ברבריה לאיראן. "איראן מעוניינת לפתח בלבנון את תחום חיפוש הגז", טענה מיכאלי. "עולה חשד סביר כי גורמים עוינים בתוך המדינה מנסים לתמרץ את דעת הקהל כדי לעכב את פיתוח התגליות. על שירותי הביטחון לברוק ולחקור קשר אפשרי בין גורמים אלה לבין

תצלום אמיל סלמן

תצלום חיל פחאל

איראן מעוניינת לפתח בלבנון את תחום חיפוש הגז כדי להתחרות עם ישראל. עולה חשד כי גורמים עוינים מנסים לתמרץ את דעת הקהל כדי לעכב את פיתוח התגליות. על שירותי הביטחון לבדוק ולחקור את העניין"

אנטסטיה מיכאלי

הציבור מבולבל. מדברים פה על הקרן החדשה, תורים ללחם וטילים איראניים. אבל הנושא האמיתי הוא הרבה כסף שיכול להגיע למדינה, כשגם היוזמים יקבלו רווחים יפים מאוד. הגדלת החלק של המדינה - מתבקשת"

דן חוין